

SPRÁVA/5. mája 2015

Súdnictvo zohľadňujúce potreby detí – hľadiská a skúsenosti odborníkov

1. Prečo sa uskutočnil výskum?

Tento výskum realizovaný Agentúrou EÚ pre základné práva podporuje [Program EÚ v oblasti práv dieťaťa](#), ktorý prijala Európska komisia v roku 2011. V programe sa upozornilo na potrebu väčšieho zohľadnenia potrieb detí v súdnictve. Zahŕňa aj ochranné mechanizmy stanovené pre deti v smernici EÚ o obetiach, ktorú sú všetky európske členské štáty povinné transponovať do vnútroštátneho práva do novembra 2015.

2. Na čo sa výskum vzťahuje?

Výskumom poskytuje rozsiahle poznatky o situácii detí do 18 rokov, ktoré sú súčasťou občianskoprávneho alebo trestnoprávneho súdneho konania ako obeť, svedkovia alebo účastníci.

Výskum sa zaoberá skutočným zaobchádzaním s deťmi v existujúcich vnútroštátnych rámcoch a politikách. Dopĺňa [prácu Európskej komisie](#) v oblasti štatistických údajov a vnútroštátne právne úpravy a politiky, ktoré v súčasnosti existujú.

V rámci výskumu sa kládli odborníkom počas individuálnych a skupinových rozhovorov otázky o postupoch, skúsenostiach, hodnoteniach a návrhoch na zlepšenia, pokiaľ ide o to, ako sa deti v praxi zúčastňujú na súdnych konaniach, od akého veku, s akým druhom podpory, kde sa uskutočňujú vypočúvania, ako sú vyškolení odborníci atď.

V tejto prvej správe agentúry FRA sú zhromaždené skúsenosti, hľadiská a názory odborníkov pracujúcich s deťmi, ktoré sú účastníkmi trestnoprávnych alebo občianskoprávnych súdnych konaní, s cieľom identifikovať súčasnú prax a postupy, oblasti zlepšenia a sľubné postupy. Druhá správa obsahujúca informácie o skúsenostiach detí a bude uverejnená v roku 2016.

Otázky boli rozdelené do kľúčových tematických oblastí na základe odporúčaní, ktoré poskytli usmernenia Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí a venuje sa v nich pozornosť právu byť vypočutý, právu na informácie, právu na ochranu a súkromie, právu na nediskrimináciu, ako aj zásade najlepších záujmov dieťaťa a iným kľúčovým otázkam, ako je odborná príprava a multidisciplinárna spolupráca odborníkov.

Presné otázky sa nachádzajú v prílohách k hlavnej správe.

3. Ako sa prieskum uskutočnil?

Kľúčové tematické oblasti boli vybrané na základe konzultácií s odborníkmi a zainteresovanými stranami a v súlade so základnými zásadami a hlavnými prvkami [usmernení Rady Európy](#) o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí.

Údaje boli zhromaždené počas osobných rozhovorov, výskumu od stola a diskusií pracovných skupín s odborníkmi, ktorí pracujú s deťmi pred súdnymi konaniami, počas nich a po nich. Od júla 2012 do decembra 2012 sa uskutočnili rozhovory s 570 sudcami, prokurátormi, právnikmi, súdnymi zamestnancami, psychológmi, sociálnymi pracovníkmi, tlmočníkmi a policajnými úradníkmi z 10 členských štátov EÚ (Bulharsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Chorvátsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo a Španielsko). Osobné rozhovory trvali 45 až 90 minút, diskusie pracovných skupín trvali 1,5 až 2,5 hodiny.

Podrobnosti o metodike a informácie o cieľových skupinách, vzorkách, harmonogramoch rozhovorov atď. sú k dispozícii v prílohách k správe a online, pričom zahŕňajú aj odkazy na vybrané vnútroštátne právne predpisy do prvého štvrtroka 2014, prehľad vnútroštátnych politík a ďalšie materiály.

4. Čo robia krajiny preto, aby súdnictvo viac zohľadňovalo potreby detí?

Agentúra FRA identifikovala rôzne sľubné postupy v krajinách, ktoré sú zahrnuté do prieskumu, ako napríklad:

- Výsluchové miestnosti zohľadňujúce potreby detí na **estónskych** policajných staniciach sú vybavené anatomickými bábikami, ktoré sa dajú obliekať a vyzliekať na účely rozhovorov o prípadoch sexuálneho zneužívania. Ide o nástroj, ktorý používa niekoľko krajín, aby deťom zjednodušili komunikáciu počas výsluchov, pričom vo **Fínsku** sociálni pracovníci často využívajú tzv. kartičky s plyšovým medvedíkom, aby deti mohli lepšie vyjadriť svoje emócie.
- Vo **Francúzsku** boli v niekoľkých mestách zriadené kontaktné body, prostredníctvom ktorých majú deti prístup k špecializovaným právnikom a môžu sa informovať o svojich právach a získať poradenstvo a podporu v občianskoprávných a trestnoprávných veciach. Tieto stretnutia sú zdarma a sú dôverné a často poskytujú poradenské služby bez potreby vopred si dohodnúť stretnutie, ako aj horúce linky a osvetové podujatia v školách.
- V **Poľsku** sa s deťmi do 15 rokov výsluchy uskutočňujú v tzv. modrých miestnostiach vybavených hračkami, detským nábytkom a jednostrannými zrkadlami na uskutočňovanie výsluchu bez toho, aby boli všetci relevantní účastníci prítomní v rovnakej miestnosti ako dieťa.
- V **Spojenom kráľovstve** majú deti prístup k mnohým materiálom, aby pochopili, čo znamená hovoriť na súde. Brožúry sú zamerané na rôzne vekové skupiny a používajú sa v nich jazykové prostriedky

primerané veku, skladačky, hry atď. Okrem toho sú k dispozícii aj v rôznych jazykoch, aby ich mohli používať aj migrujúce deti.

5. Do akej miery sú zistenia reprezentatívne?

Agentúra FRA zabezpečila zaužívaný prístup k svojmu výberu vzoriek, výberu respondentov a k otázkam kladeným počas rozhovorov a skupinových diskusií, ako aj k zhromažďovaniu údajov z nich. Agentúra FRA vypracovala vzor podávania správ o všetkých rozhovoroch a diskusiách pracovných skupín, aby umožnila komparatívnu analýzu medzi členskými štátmi. V záujme poskytnutia čo najpresnejších a najaktuálnejších informácií a analýz boli do výskumu zahrnuté hlavné zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisoch a politikách do prvého štvrtého roka 2014.

Hlavné zistenia môžu slúžiť ako usmernenia pre členské štáty, ktoré neboli zahrnuté do tohto výskumu.

6. Ako bolo vybraných 10 členských štátov EÚ?

Týchto 10 členských štátov EÚ bolo vybraných tak, aby sa zohľadnila rozmanitosť systémov súdnictva a rôzne postupy týkajúce sa účasti detí v súdnictve v EÚ.

Tento výber sa riadil niekoľkými kritériami: zemepisným rozšírením, rôznymi systémami súdnictva, veľkosťou populácie, rozdielmi medzi jednotlivými štátmi, vopred identifikovanými sľubnými postupmi, ako aj chýbajúcimi osvedčenými postupmi.

7. Koľkých detí sa týkajú trestnoprávne a občianskoprávne súdne konania v EÚ?

Nie je možné posúdiť presný počet detí, ktoré sa zúčastňujú na občianskoprávných a trestnoprávných súdnych konaniach v EÚ, a to z dôvodu významného nedostatku údajov v členských štátoch.

Eurostat odhaduje, že 19 % obyvateľov EÚ má menej ako 18 rokov. Zodpovedá to 95 mil. detí.

Z údajov Európskej komisie z 11 členských štátov s celkovým počtom obyvateľov 20 mil. detí sa zistilo, že v roku 2010 sa obeťami trestných činov stalo 74 000 detí a 495 000 detí sa dotkol rozvod rodičov. Znamená to, že pri odhadovanej populácii na úrovni 95 miliónov detí v EÚ-28 by sa súčasťou súdneho konania mohlo každoročne v EÚ stať približne 2 500 000 detí.

8. Ako bude agentúra FRA postupovať v nadväznosti na výsledky prieskumu?

Agentúra FRA bude presadzovať využívanie zistení prieskumu na zmenu politiky. Tú dosiahne spolu s ďalšími inštitúciami, ako sú Európska komisia, Európsky parlament a Rada Európy. Agentúra FRA bude tiež úzko spolupracovať s členskými štátmi a organizáciami občianskej spoločnosti.

Ďalšie informácie:

Práca agentúry FRA o právach dieťaťa sa nachádza na [webovej lokalite agentúry FRA](#) a v tlačovom balíku o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí.

Prípadne sa obráťte na tím agentúry FRA pre médiá:

E-mail: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 58030-642